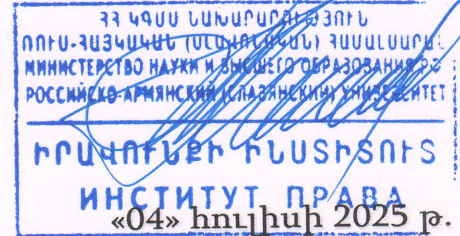

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱԴԱՆ

Հաստատում եմ՝

Իրավունքի Ինստիտուտի տնօրեն

Մ. Ա. Քալաշյան .

Ինստիտուտ՝ Իրավունքի

Ամբիոն՝ քրեական իրավունքի և քրեական դատավարության

Հեղինակ՝ Ի. Գ. Թ., Հայրապետյան Ջ. Հ.

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Դասընթաց՝ «ՀՀ քրեական դատավարությունում մինչդատական վարույթի դատական երաշխիքների հիմնախնդիրները»

Մագիստրոս կրթական ծրագիր՝ 042101.04.7

«քրեական իրավունք և դատավարություն»

Դասիչ մասնագիտություն՝ 042101.00.7

Ներածութիւն

Դասընթացը նպատակ ունի ուսանողներին փոխանցել գիտելիքներ քրեական դատավարութեան նախաքննական փուլի ու մ դատական երաշխիքների ետեւում, կիրառման մեխանիզմների և գործնական նշանակութեան վերաբերյալ : Դասընթացը բաղկացած է ընդհանուր և հատուկ մասերից, որոնք ներառում են տեսական և կիրառական ինդիքների և ուժում :

Նպատակ և ինդիքներ

Նպատակ :

Ուսանողների մոտ ձևավորել համակարգային պարկերացում նախաքննական վարույթում դատական վերահսկողութեան մեխանիզմների վերաբերյալ :

Ինդիքներ`

- ուսումնասիրել դատական վերահսկողութեան բնույթը և դրա դերը քրեական գործերում;
- վերլուծել դատախազական հսկողութեան և դատական վերահսկողութեան տարբերութեան ուսուցումը;
- ուսումնասիրել խափանման միջոցների և քննութեան սահմանափակ միջոցների դատական կարգավորումները;
- ձևավորել գործնական հմտութեան ուսուցումներ, բողոքների և միջնորդութեան ուսուցումների գնահատման մեջ :

Դասընթացի օբյեկտը և առարկան

- **Օբյեկտ`** Նախաքննական վարույթի փուլում անձի դատավարական իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության դատական երաշխիքները:
- **Առարկա`** Նախաքննութեան ընթացքում դատական հսկողութեան, դատարանի որոշումների վերաքննութեան, խափանման միջոցների ընտրութեան և այլ դատավարական երաշխիքների կիրառման պրակտիկան` ինչպէս ազգային, այնպէս էլ միջազգային իրավունքի համատեքստում

Դասընթացի մուտքային պահանջները

Դասընթացին մասնակցելու համար ուսանողը պետք է տիրապետի քրեական դատավարության և մարդու իրավունքների պաշտպանության հիմնական ֆոյաբանական և իրավական հիմքերին: Բացառիկ չէ նաև նախնական ծանոթությունը ՄԻԵԴ որոշումներին և միջազգային ստանդարտներին:

Դասընթացի յուրացման արդյունքում ձեռք բերվող գիտելիքները և կարողությունները

Դասընթացի յուրացման արդյունքը ապահովում է անհրաժեշտ գիտելիքների, հմտությունների ու կարողությունների համապատասխան ՈԱՇ-ի վերջնարդյունքներին:

Գիտելիքները`

1. ՀՀ քրեական դատավարական օրենսգրքով սահմանված նախաքննության փուլում դատական վերահսկողության ձևերն ու մեխանիզմները:
2. ՄԻԵԴ պրակտիկա` խափանման միջոցների, ազատության սահմանափակման և անձնական անվտանգության երաշխիքների վերաբերյալ:
3. Խոցելի խմբերի (անչափահասներ, կանայք, խոշտանգումներից տուժած անձինք) պաշտպանման առանձնահատկությունները նախաքննության փուլում:

Հմտությունները`

▪ Գիտելիքի կիրառման հմտությունները`

1. Դատական վարույթի որոշումների և միջնորդությունների կազմման ունակություն` հիմնվելով ազգային և եվրոպական նորմերի վրա:
2. Նախաքննության փուլում մարդու իրավունքների խախտման իրավիճակների իրավական վերլուծություն:

▪ Ընդհանրական իմացական հմտությունները`

1. Իրավական փաստերի համադրություն ազգային և միջազգային իրավունքի մակարդակներում:
2. Տարբեր դատական երաշխիքների համեմատություն` ըստ գործի սուբյեկտների կարգավիճակի:

Կարողունակությունը (կոմպետենցիան)`

▪ **Ինքնուրույնությունը և պատասխանատվությունը`**

1. Ինքնուրույն գնահատել նախաքննության փուլում դատական վերահսկողության արդյունավետությունը:
2. Ձևավորել իրավաբանական դիրքորոշում մարդու իրավունքների խախտման դեպքերում` հիմնված օրենքի և նախադեպերի վրա:

Դասավանդման եղանակները և մեթոդները

- Դասախոսություններ` տեսական և համեմատական իրավունքի մեթոդով:
- Սեմինարներ` դատական գործերի և ՄԻԵԴ որոշումների վերլուծությամբ:
- Գործնական վարժանքներ` միջնորդությունների և դիրքորոշման փաստաթղթերի մշակում:
- Թեմատիկ քննարկումներ` ըստ գործերի սուբյեկտների (կասկածյալ, տուժող, պաշտպան):

Դասընթացի տեղն ուսումնական ծրագրում

Դասընթացը ներառված է «Իրավաբան` քրեական արդարադատության ոլորտում» մագիստրոսական կրթական ծրագրում`

3 ակադեմիական կրեդիտ (72 ակադեմիական ժամ) աշխատատարությամբ, որից **16 ակադեմիական ժամ** նախատեսվում է գործնական պարապմունքների համար:

Դասընթացը նախատեսվում է ուսումնասիրել **1-ին ուսումնական տարվա 2-րդ կիսամյակում:**

•

Ուսումնական աշխատանքների տեսակները	Ամբողջական ժամ.	Բաշխում ըստ կիսամյակների					
		1 Կիսամյակ	2 Կիսամյակ	3 Կիսամյակ	4 կիսամյակ	5 Կիսամյակ	6 Կիսամյակ
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Ըստ կիսամյակի ընդհանուր դասընթացի ուսուցման ծանրաբեռնվածությունը	108	108					
1.1. Լսարանային պարապմունքներ:	32	32					
1.1.1. Դասախոսություններ	16	16					
1.1.2. Սեմինարներ	16	16					
1.2. Ինքնուրույն աշխատանք	76	76					

Դասընթացի թեմատիկ պլան

Դասընթացի բաժինները և թեմաները	Ընդհանուր (ակ. ժամ)	Դասախոսություններ (ակ. ժամ)	Մեմինար (ակ. ժամ)	Պարապմունքների այլ տեսակներ (ակ. ժամ)
Բաժին 1. Ընդհանուր մաս	108	16	16	76
Թեմա 1.1. Դատական վերահսկողության համակարգը քրեական դատավարության մեջ	18	2	2	12
Թեմա 1.2 Դատավորի վերահսկողական գործառույթները նախքան նույնիսկ նկատմամբ	18	2	2	12
Թեմա 1.3 Դատախազական հսկողության և դատական վերահսկողության փոխարքերը ու ներքինը	18	2	2	12
Բաժին 2. Հատուկ մաս				
Թեմա 2.1 . Դատական բողոքարկումների իրավունքների խախտման դեպքերում	18	2	2	12
Թեմա 2.2. Դատական կարգով խախտման միջոցների կիրառման հարցերի քննություն	18	4	4	14
• Թեմա 2.3 Դատական վերահսկողություն և՛ օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումների վրա	18	4	4	14

Ընդամենը	108	16	16	76

Դասընթացի բովանդակություն

Թեմա 1. Նախաքննական վարույթի իրավական կարգավորումը

Քննարկվում է նախաքննության հասկացությունը որպես քրեական վարույթի փուլ, դրա խնդիրները, սուբյեկտների կազմը և դատավարական կարգավորումը՝ ըստ ՀՀ ՔԴՕ-ի:

Թեմա 2. Դատական վերահսկողության էությունը և գործառույթները

Ուսումնասիրվում է դատական վերահսկողության դերը որպես մարդու իրավունքների պաշտպանության մեխանիզմ, վերաքննիչ հնարավորությունները և դատավորի վերահսկողական լիազորությունները նախաքննության փուլում:

Թեմա 3. Խափանման միջոցների կիրառման դատական երաշխիքներ

Թեման կենտրոնանում է կալանքի և այլ խափանման միջոցների կիրառման չափանիշների, դատական որոշումների հիմնավորվածության և ՄԻԵԴ պահանջների վրա:

Թեմա 4. Անօրինական գործողությունների դեմ դատական պաշտպանություն

Քննարկվում են անօրինական ձերբակալման, խուզարկության, հեռախոսային կամ թվային տվյալների գաղտնալսման և այլ գործողությունների դեմ դատական պաշտպանության հնարավորությունները:

Թեմա 5. Խոցելի խմբերի իրավունքների դատական պաշտպանությունը նախաքննության ընթացքում

Անչափահասներ, խոշտանգումների ենթարկված անձինք, հոգեկան կամ ֆիզիկական խախտումներով անձինք — նրանց նկատմամբ հատուկ դատավարական պաշտպանություն և կարգավորումներ:

Թեմա 6. Միջազգային իրավական ստանդարտների կիրառում նախաքննության փուլում

ՄԻԵԴ որոշումների վերլուծություն (օրինակ՝ *Salduz v. Turkey, Ibrahim and others*)

v. UK), Եվրոպական դատարանի չափորոշիչները պաշտպանական իրավունքի և ազատության սահմանափակման վերաբերյալ:

Թեմա 7. Դատական պրակտիկայի վերլուծություն ՀՀ-ում

ՀՀ վերաքննիչ և վճռաբեկ ատյանների որոշումների վերլուծություն՝ խափանման միջոցների, ապացույցների օրինականության և դատավորի վերահսկողական դերի վերաբերյալ:

Թեմա 8. Ինքնուրույն աշխատանքների քննարկում և ամփոփում

Ուսանողները ներկայացնում են անհատական իրավական վերլուծություններ, համադրելով ազգային և միջազգային մոտեցումները՝ դատական երաշխիքների ապահովման ոլորտում:

Ինքնուրույն և աշխատանք / Օրինակյ ին առաջադրանքներ

- Ի՞նչ են դատական երաշխիքները և ինչ նպատակով են կիրառվում;
- Ո՞րն է կապ անքի իրավաչ ակիրառման հիմքը;
- Ի՞նչ իրավական հիմքերով է հնարավոր տնայ ին կապ անքի կիրառումը;
- Արդյո՞ք կարելի է կիրառել գրավ որպես խափանման միջոց՝ առանձնապես ծանր հանցագործության և ներքին դեպքում:

Դասընթացի ապահովվածությունը գրականությամբ

- Նորմարիվ իրավական ակտեր՝
- ՀՀ Սահմանադրության 101-րդ հոդու
- ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրք
- Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիան ՄԻԵԴ որոշումներ
- Հիմնական գրականություն 101-րդ հոդու
- Ս. Ս. Յացենկո, Ե. Ա. Իվանչենկո. Դատական վերահսկողություն և քրեական գործերով նախքննական վարույն թույլ
- Ա. Վ. Սմիռնով, Կ. Բ. Կալինովսկի. քրեական դատավարության 101-րդ հոդու
- Վ. Ա. Լազարևա. Դատական արդարություն և վերահսկողություն 101-րդ հոդու